

Byla C-625/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. spalio 12 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Corte suprema di cassazione (Italija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. liepos 17 d.

Kasatorė:

Società agricola Circe di OL, civilinės teisės bendrovė

Kitos kasacinio proceso šalys:

ST, veikiantis savo vardu ir kaip individualios įmonės *Agricola Case Rosse di ST* savininkas

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA, Žemės ūkio išmokų agentūra)

Pagrindinės bylos dalykas

Žemės ūkio bendrovės *Circe* kasacinis skundas *Corte di Cassazione* (Kasacinis Teismas, Italija) dėl sprendimo, kuriuo *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas, Italija), remdamasis plačiu Reglamento Nr. 1782/2003 33 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje vartojamos sąvokos „padalijimas“ išaiškinimu, patvirtino, kad individualiai įmonei *Agricola Case Rosse di ST* buvo priskirtos kelios teisės į BŽŪP (bendra žemės ūkio politika) išmokas, kurios anksčiau buvo laikinai priskirtos bendrovei *Circe*.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs, pirma, su plačiu Reglamento Nr. 1782/2003 33 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento Nr. 795/2004 15 straipsnyje vartojamos sąvokos „padalijimas“ aiškinimu, pagal kurį ši sąvoka apima ne tik

konkretų įmonių teisės institutą – „padalijimą“, bet ir bet kokią sutartinę teisinę situaciją, kai žemės ūkio paskirties žemė, kuri iš pradžių buvo dirbama konkrečios įmonės, priskiriama dviem skirtingiems ūkininkams.

Antra, prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su klausimu, ar, jei sąvokos „padalijimas“ taikymo sritis apima tik konkretų įmonių teisės institutą, galutinai priskiriant teises į BŽŪP išmokas pagal Europos Sąjungos teisę yra reikšmingos kitos teisinės aplinkybės, dėl kurių pradinis dirbamos žemės plotas sumažėja, ir tokio sumažėjimo momentas.

SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Reglamento (EEB) Nr. 1782/2003 33 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EEB) Nr. 795/2004 15 straipsnyje vartojama sąvoka „padalijimas“ turi būti aiškinama remiantis įmonių teisės institutu ir tai reiškia, kad įmonėje turi įvykti pokytis, dėl kurio vienos bendrovės pradinis turtas ir dirbamos žemės plotai padalijami į du atskirus turto vienetus, priklausančius atskiriems juridiniams asmenims, ar ji gali būti aiškinama plačiau ir dėl to gali būti taikoma bet kokiam teisiniui sandoriui, kurio galutinis rezultatas – bendrovės „ūkininkės“ pradinio turto ir visų jos dirbamos žemės plotų priskyrimas dviem skirtingiems subjektams, taip pat perleidžiant dalis ir parduodant žemės sklypus?

2. Ar, remiantis teisingu Reglamento Nr. 1782/2003 nuostatų visumos (2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44 straipsniai) išaiškinimu, siekiant galutinai priskirti teises į BŽŪP išmokas pirmą kartą paskyrus bendrąją išmoką, 2002 m., t. y. po to, kai „ūkininkas“ pateikė paraišką ir jam buvo laikinai priskirtos teisės į išmokas, įvykęs dirbamo ploto ir reikalavimus atitinkančių hektarų skaičiaus sumažinimas yra svarbus, jeigu jis įvyko dar 2002 m. pardavus tam tikrą dalį atitinkamos žemės, ir ar toks sumažinimas gali būti atliktas ir *ex officio* galutinai priskyrus teises į BŽŪP išmokas?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1782/2003, nustatantis bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatantis tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiantis Reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001, ypač jo 33 straipsnio 3 dalis ir 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ir 46 straipsniai

2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 795/2004, nustatantis išsamias bendrosios išmokos schemas, pateiktos Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003, nustatančiame bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal

bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančiame tam tikras paramos schemas ūkininkams, įgyvendinimo taisykles, visų pirma 15 straipsnis

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 Iki šio prašymo 2 punkte nurodytų sutarčių sudarymo *Società agricola Circe* (Žemės ūkio bendrovė *Circe*, toliau – *Circe*), kuri tuo metu priklausė dviem broliams OL ir ST, pateikė prašymą skirti jai teisių į BŽŪP išmokas, kuriuo remiantis, atsižvelgiant į jos dirbtos žemės plotą, jai buvo laikinai priskirta 130 teisių į BŽŪP išmokas.
- 2 Po šio laikino priskyrimo dėl *Circe* buvo sudarytos kelios viena su kita susijusios sutartys. Konkrečiai kalbant, 2002 m. rugpjūčio 1 d. aktu ST ir jo žmona TZ perleido savo turėtą 50 % *Circe* įstatinio kapitalo dalį OL ir jo žmonai MU ir po to *Circe* buvo pavadinta *Società agricola Circe di OL*. Be to, kitu 2002 m. rugpjūčio 1 d. aktu MU perleido ST jai nuosavybės teise priklausiusius žemės sklypus Secės savivaldybėje ir dėl šio perleidimo *Circe* prarado dalį dirbamos žemės, kuriai buvo laikinai priskirta 130 teisių į BŽŪP išmokas.
- 3 Po šių sutartimis įteisintų sandorių bendrovei *Circe* buvo galutinai priskirta tik 71 teisė į BŽŪP išmokas, vietoj laikinai priskirtų 130 teisių į BŽŪP išmokas.
- 4 2006 m. birželio 5 d. *Tribunale di Roma* (Romos teismas, Italija) *Circe* pareiškė ieškinį AGEA, ST ir individualiai įmonei *Agricola Case Rosse di ST* (toliau – *Case Rosse*), konkrečiai prašydama paskelbti, kad jai priskirtinos 130 teisių į BŽŪP išmokas, kurios buvo priskirtos laikinai. 2011 m. birželio 27 d. sprendimu *Tribunale di Roma* atmetė *Circe* prašymą.
- 5 Vėliau *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas) 2017 m. balandžio 21 d. priėmė antrosios instancijos sprendimą Nr. 2632/2017. *Corte d'appello* (Apeliacinis teismas) proporcingai priskyrė įmonei *Case Rosse* dalį teisių į BŽŪP išmokas, kurios buvo laikinai priskirtos *Circe*, motyvuodamas tuo, kad minėtus žemės sklypus Secės savivaldybėje nuo 2002 m. rugsėjo mėn. dirbo nebe *Circe*, o ST ir *Case Rosse*. Savo sprendimą apeliacinis teismas grindė ypač plačiu Reglamento Nr. 1782/2003 33 straipsnio paskutinės pastraipos ir joje vartojamos sąvokos „padalijimas“ aiškinimu, nes laikėsi nuomonės, kad ši sąvoka apima visus atvejus, kai vienas ūkininkas perima veiklą iš kito, nes BŽŪP parama turėtų būti siejama su dirbamu plotu.
- 6 *Circe* pateikė kasacinį skundą Nr. 18175/2017 dėl šio *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas) sprendimo.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 Kasaciniame skunde *Circe*, be kita ko, nurodo Reglamento Nr. 795/2004 15 straipsnio ir Reglamento Nr. 1782/2003 2 straipsnio a punkto ir 33, 38, 45,

46 straipsnių bei ministro dekretų, kuriais Italijos valstybė priėmė išsamias Sąjungos teisės aktų įgyvendinimo taisykles, pažeidimą.

- 8 Kasatorės teigimu, pirma, AGEA neteisėtai galutinai priskyrė teises į BŽŪP išmokas darydama prielaidą, kad įvyko *Circe* padalijimas, nors tai nebuvo patvirtinta dokumentais ir iš tikrųjų jo nebuvo, nes iš tiesų įvyko paprastas bendrovės kapitalo dalių perleidimas.
- 9 Iš tikrųjų Sąjungos teisės nuostatose padalijimas apibrėžiamas išimtinai remiantis prielaida, kad vietoj pradinio ūkininko susidaro du nauji ūkininkai, o žemės perdavimas neturi reikšmės.
- 10 Antra, kasatorė mano, kad galutinio teisių į BŽŪP išmokas priskyrimo tikslais referenciniu laikotarpiu, t. y. nagrinėjamu atveju 2000–2002 m., įvykęs valdos dirbamos žemės plotų sumažinimas neturi reikšmės. Šiuo klausimu *Circe* pažymi, kad tam tikromis sąlygomis teisės į BŽŪP išmokas gali būti savarankiškos žemės atžvilgiu ir gali būti perleidžiamos už atlygį.
- 11 ST ir *Case Rosse* teigimu, AGEA, atvirksčiai, privalėjo net savo iniciatyva pakoreguoti laikiną teisių į BŽŪP išmokas priskyrimą, atsižvelgdama į faktiškai dirbamą plotą ir reikalavimus atitinkančių hektarų skaičių.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 12 *Corte di Cassazione* (Kasacinis Teismas) teigimu, norint priimti sprendimą byloje pirmiausia reikia išaiškinti Reglamento Nr. 795/2004 15 straipsnį ir Reglamento Nr. 1782/2003 33 straipsnio 3 dalį, visų pirma remiantis žemės ūkio valdos „padalijimo“ sąvoka, ir, antra, Reglamento Nr. 1782/2003 2 straipsnio a punktą bei 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ir 46 straipsnius.
- 13 Reglamento Nr. 1782/2003 33 straipsnio 3 dalies ir Reglamento Nr. 795/2004 15 straipsnio išaiškinimas yra svarbus, kalbant konkrečiau, siekiant atsakyti į pirmąjį prejudicinį klausimą.
- 14 Reglamento Nr. 1782/2003 33 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje, be kita ko, numatyta, kad ūkininkams, valdantiems po padalijimo atsiradusias valdas, proporcingai bendrosios išmokos schemai taikomos tokios pat sąlygos, kaip ir valdą pradžioje valdžiusiam ūkininkui. Reglamento Nr. 795/2004 15 straipsnyje, be kita ko, nustatyta, kad Reglamento Nr. 1782/2003 33 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje „padalijimas“ reiškia vieno ūkininko ūkio padalijimą į mažiausiai du naujus atskirus ūkius, iš kurių bent vieną vadybos, pelno ir finansinės rizikos prasme kontroliuoja bent vienas anksčiau pirminį ūkį valdęs juridinis ar fizinis asmuo arba mažiausiai vieno atskiro naujo ūkio atidalijimą nuo vieno ūkininko ūkio, kai kitas padalijus likęs ūkis vadybos, išmokų ir finansinės rizikos prasme yra kontroliuojamas pirminį ūkį valdžiusio ūkininko. Tame pačiame Reglamento Nr. 795/2004 15 straipsnyje nurodoma, kad teisių į išmokas skaičius ir vertė

nustatoma remiantis referencine suma ir hektarų, susijusių su iš pradžių valdyto ūkio perduotais produkcijos vienetais, skaičiumi.

- 15 Atsižvelgiant į šias nuostatas, reikia nustatyti, ar bylą iš esmės nagrinėjančių teismų pateiktas platus Reglamento Nr. 2003/1782 33 straipsnio išaiškinimas, kuris prieštarauja pažodinei šios nuostatos formuluotei, yra teisingas, t. y. išaiškinimas, pagal kurį jame vartojamas žodis „padalijimas“, reiškia ne tik konkretų įmonių teisės institutą, bet ir visus atvejus, kai vienas ūkininkas pakeičia kitą, taigi ir bet koki žemės plotą, kuris iš pradžių buvo dirbamas konkrečios valdos, pasikeitimą.
- 16 *Corte di Cassazione* (Kasacinis Teismas) nuomone, sąvoka „padalijimas“, kuri yra techninė įmonių teisės sąvoka, vartojama įvairiuose Sąjungos teisės aktuose, kiek tai susiję su bendrovėmis, gali būti aiškinama plačiai, atsižvelgiant į Reglamentui Nr. 1782/2003 būdingą lankstumą, kiek tai susiję su žemės ūkio veiklos vykdymo teisinėmis formomis. Vis dėlto tokiame aiškinime, kuriuo gerokai išplečiama paprastai padalijimo sąvokai suteikiama techninė ir teisinė reikšmė, reikalingas Teisingumo Teismo patvirtinimas. Iš tikrųjų nagrinėjamu atveju nėra nei *acte clair*, pagal kuri netaikoma pareiga pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kai nėra jokių pagrįstų abejonių dėl taikytinos nuostatos reikšmės, nei *acte éclairé*, pagal kuri ši pareiga netaikoma, kai Sąjungos teismai jau yra išaiškinę Sąjungos teisės aktus.
- 17 Reglamento Nr. 1782/2003 2 straipsnio a punkto ir 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ir 46 straipsnių išaiškinimas yra svarbus atsakant į antrąjį prejudicinį klausimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, tuo atveju, jei į pirmąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta taip, kad sąvoka „padalijimas“ turėtų būti taikoma tik konkrečiam bendrovių teisės institutui, reikia nustatyti, ar ir kiek, siekiant galutinai priskirti teises į BŽŪP išmokas žemės ūkio įmonei, dirbamo žemės plotą, matuojamo reikalavimus atitinkančiais hektarais, sumažinimas po to, kai pateikta paraiška ir laikinai priskirtos teisės į BŽŪP išmokas, bet dar 2002 m. ir prieš galutinį priskyrimą, yra svarbus pirmą kartą taikant bendrąją išmoką.
- 18 *Corte di Cassazione* (Kasacinis Teismas) visų pirma pažymi, kad pagal Reglamento Nr. 1782/2003 34, 43 ir 44 straipsnius, atrodo, teisės į BŽŪP išmokas susijusios su dirbamu plotu, nes bet kokia teisė į paramą siejama su „reikalavimus atitinkančiu hektaru“, t. y. su bet kurios valdos žemės ūkio paskirties žemės hektaru, išskyrus miškams ar ne žemės ūkio reikmėms skirtus plotus.
- 19 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad nagrinėjamu atveju iš pradžių dirbamas plotas sumažėjo Reglamento Nr. 1782/2003 38 straipsnyje numatytu referenciniu laikotarpiu, t. y. 2000–2002 m., net jei *Circe* pateikė paraišką pagalbai gauti. Vadinasi, galimas dirbamų plotų sumažinimo referenciniu laikotarpiu nereikšmingumas, atrodo, prieštarauja, be kita ko, Reglamento Nr. 1782/2003 23 ir 24 straipsniams. Iš tikrųjų pastarosiose nuostatose aiškiai numatyta, kad valstybės narės turi atlikti paraiškų pagalbai gauti administracinius patikrinimus, be kita ko, patikrinamos

reikalavimus atitinkantį plotą, ir kad, jeigu nustatoma, jog ūkininkas neatitinka priimtino sąlygų, išmoka sumažinama arba panaikinama.

- 20 Galiausiai *Corte di Cassazione* (Kasacinis Teismas) pažymi, jog tai, kad tam tikromis sąlygomis teisės į BŽŪP išmokas gali judėti ir dėl jų gali būti deramasi, visiškai nereiškia, kad pirminis jų suteikimas neturi būti teisingas ir grindžiamas tam tikro dydžio dirbamos žemės plotu.
- 21 Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, galima daryti išvadą, kad pagal Reglamento Nr. 1782/2003 36 straipsnį pagalba turi būti išmokama remiantis šio reglamento 3 skyriuje nurodytomis teisėmis į išmokas kartu su tokiu pačiu reikalavimus atitinkančių hektarų skaičiumi, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 44 straipsnio 2 dalį.